

Nieuws van de werkgroep Groene Long

Stinzenplanten in de Groene Long

door Ilse Slopsema

Wat zijn stinzenplanten?

Stinzenplanten zijn exotische sierplanten die vanaf de zestiende eeuw op landgoederen, buitenplaatsen, boerenhoven, pastoriëtuinen en herenboerderijen werden aangeplant. 'Stinzenplanten' is een verzamelnaam voor een bijzondere groep voorjaarsbloemen. Het zijn vooral bol-, knol- en wortelgewassen die gemakkelijk kunnen verwilderen. Er zijn plekken bekend waar het voormalig landhuis niet meer staat, maar de stinzenplanten ieder voorjaar weer uitbundig bloeien. Ze bloeien in het voorjaar omdat er dan nog geen blad aan de bomen is en ze daardoor kunnen profiteren van het zonlicht. De stinzenflora bloeit nu volop!

Waar komt de naam vandaan?

Het Friese woord stins verwijst naar een stenen huis. Hiermee wordt een middeleeuws versterkt huis op verhoogd terrein bedoeld. Dat was omzoomd met een singel met erlangs vaak bomenrijen. In Groningen noemen we dit borgen en in

Drenthe havezaten. In 1932 kreeg het plantje Haarlems klokkenspel van de lokale bevolking de naam *stinzeblomkes*. Dat gebeurde bij Schierstins, nabij Veewouden. In Groningen noemen we ze *börgblomkes*.

Stinzeplanten zijn dus planten die door de mens op hun nieuwe plek zijn gepoot. Omdat dit in de praktijk telkens eenzelfde omgeving betreft, is het een aparte plantengroep geworden.

Hoe zijn ze hier gekomen?

Gegoede burgers hadden vroeger veel interesse in sierplanten; hiermee konden ze laten zien dat ze zich deze dure planten konden veroorloven. Dit liep zelfs zodanig uit de hand dat omstreeks 1630 de tulpenmanie uitbrak: voor één tulpenbol kon je soms een heel grachtenpand kopen!

Stinzenplanten zijn te zien op een aantal borgen in onze provincie, waaronder de Freylemaborg, borg Verhildersum, de Menkemaborg en Nienoord. Ze staan ook bij Domies Toen in Pieterburen en in 'stad', onder andere op het Martiniekerkhof, in het Sterrebos, op het Emma-

Lenteklokjes en krokussen

plein en in het Noorderplantsoen.

Waar groeien stinzenplanten?

Stinzenplanten bloeien van oorsprong bij landgoederen en buitenplaatsen, tegenwoordig ook in parken, bossen en langs waterkanten. Bijzonder is dat ze zich kunnen handhaven in een omgeving die eigenlijk niet geschikt is voor deze planten. Dit komt doordat ze zich in de loop van de tijd hebben aangepast aan de omstandigheden op deze plekken. In het begin mengde men de grond rondom de borgen met puin om de oorspronkelijke zanderige omgeving na te bootsen en de planten zodoende een betere groeiplek te geven.

Oorsprong

Veel stinzenplanten komen oorspronkelijk uit Turkije. Enkele

Haarlems klokkenspel

soorten kwamen van nature al in Nederland voor, zoals de vingerhelmbloem. Vanuit onze buurlanden kwamen o.a. holwortel en winterakoniet naar Nederland.

Bekende stinzenplanten

Al begin maart beginnen de sneeuwkllokjes te bloeien. Snel daarna komen de winterakonieten, boerenkrokussen, lenteklokjes en sterhyacinten. Ook wit hoefblad, bosgeelster, holwortel, vingerhelmbloem, sneeuwroem, longkruid, vogelmelk, daslook, aronskelk en adderwortel verschijnen. Andere stinzenplanten zijn o.a. bosanemoon, gele anemoon, zomerklokje, boshyacint, wilde narcis, kievitsbloem, knikkend vogelmelk, lelietje der dalen en aronskelk.

Stinzenplanten zijn in de regel voorjaarsbloeiërs met opvallende bloemen. Deze planten zijn niet alleen mooi om te zien, ze zijn ook belangrijk voor de biodiversiteit. Bijen en hommels hebben vroeg in het voorjaar nectar en stuifmeel nodig om aan te sterken en zich klaar te maken voor het seizoen. Dit kunnen ze vinden bij de vroegbloeiende bloembollen.

Beijum, Groene Long

Ook in de Groene Long zien we in maart de kleurrijke blomkes weer opkomen. Deze zijn door vrijwilligers tijdens eerdere actieochtenden gepoot. Ook komend najaar zullen we hiermee weer aan de slag gaan.

Uitslagen enquête

Op 26 november hebben we een enquête gehouden onder de vrijwilligers om hun wensen en meningen te horen over de Groene Long, zodat daarop beleid kan worden gemaakt en daarover overlegd kan worden met de gemeente.

Hieruit bleek onder meer dat de helft van de vrijwilligers incidentele sportactiviteiten in het park wel wil toestaan. Ook zou de helft voorstander zijn van het oprichten van een kinderboerderij in de Groene Long. Een horecagelegenheid zien de meeste vrijwilligers niet zitten; datzelfde geldt voor optredens in een eventuele muziekkoepeel en het plaatsen van kleine gebouwen, zoals een schuurtje of een kiosk. De staat van onderhoud van het park en de voet- en fietspaden wordt gemiddeld ervaren als redelijk tot goed.

Als mogelijk verbeterpunten werden onder meer genoemd: het plaatsen van wat extra bankjes en afvalbakken, en (meer) rekening houden met insecten en vogels in de beplanting.

Meer weten over onze werkgroep? U kunt zich opgeven voor de volgende acties, maar ook suggesties en opmerkingen sturen naar werkgroep-groenelong@gmail.com.

Bronnen tekst: Stinzenplanten in Groningen van Klaas van Nierop, Wikipedia

Winterakoniet

